

ALÁZATOS SZOLGÁJA

BOTOS MÁTÉ¹

(Kuminetz Géza: Világi és vallási vezetéselméletek. Jel kiadó, 2023; 368 oldal; ISBN: 9789635350599)

Akár azt is gondolhatnánk: vannak, akik vezetőnek születtek, hiszen számtalan filmben és műalkotásban találkozhattunk már azokkal a figurákkal, akik ösztönösen érzik és értik, hogyan kell a körülöttük lévő embereket irányítani. A valóság ezzel szemben mindig árnyaltabb. A vezető azonban több annál, minthogy a képességei kifejlődnek, mások megerősödnek. A vezető azonban több annál, minthogy a krízishelyzetekben is képes megfelelő döntést hozni. A vezetés nemcsak képességeket, hanem készségeket is jelent. Részben veleszületett adottságokon nyugszik, részben pedig tanult folyamat eredménye, amelynek ma már széleskörű irodalma, sőt, tudománya van. A vezetéselméleti szakmunkák legelsőjében, a „Kürosz neveltetésé”-ben Xenophón a jellembéli sajátosságok elemzése mellett a megfelelő kondicionálást is vizsgálta, ami választ adhat arra a kérdésre, hogy mitől válhatott a perzsa nagykirály akár távoli népek uralkodójává is. A későbbi korok szintén megfogalmazták saját nézeteiket az ideális vezetői magatartásra és a vezetői ethosra vonatkozóan. Korunk számos vezetői modellt, elméleti irányzatot alakított ki, amelyek a környezeti feltételekhez igazodnak: az üzleti szférához, a politikai kontextushoz, a vállalati struktúrákhoz.

Az 1990-es években rendkívül népszerű volt a rendszerváltás előtt megjelent munka, Jan Carlzon tollából, a „Lapítsd le a piramist” című mű. Hasonlóan érdekes vallomás volt a vezetés művészetéről Lee Iacocca: „Egy menedzser élete” című műve. Mindkettő annak köszönhető sikerét, hogy a rendszerváltás idején válságot kellett menedzselni a bármifajta pozícióban lévőknek. A válság azonban véget ért, a vezetőknek pedig nyugalmas időszakban is vezetniük kell a rájuk bízott embereket és vagyont. Természetes, hogy alapvetően más és más kvalitások kellenek egyikhez és másikhoz (az előzőhöz ajánlható olvasmány a Körösi András által szerkesztett „Viharban kormányozni” című mű; míg a másikhoz Tilo Schabert: „Boston Politics” című munkája lehet az irányadó). Ám a vezetés komplex feladat. Nem elég „hősnek lenni egy másodpercig, egy óráig” (Dosztojevszkij), de a legkülönbözőbb folyamatokat is el kell indítani, aztán irányítani és felügyelni azokat; fenntartani a folyamatban részt vevők elkötelezettségét, biztosítani a minőséget és a legkevesebb veszteséggel célirányosan működtetni az adott közösséget, intézményt vagy céget. A vezetőnek állhatatosnak és erkölcsösnek is kell lennie, hogy hitet adhasson a munkatársainak és példaként szolgálhasson számukra.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora, Kuminetz Géza az önmagával szemben támasztott elvárások keretében igyekezett értelmezni hirtelen rá szakadt feladatait, ám úgy vélte, hogy – noha kánonjogászként nem ez volt élete eddigi fő feladata – a jó gyakorlat nem elég, ahhoz szükség van az elméleti háttérre is. Így került ki a keze alól egy felettébb újszerű vállalkozás, amelyben a világi és a vallási alapú vezetéselméleteket elemzi. A könyv tehát bizonyos értelemben lelki tükör és

---

¹ egyetemi docens, PPKE BTK, Politológia Tanszék, botos.mate@btk.ppke.hu

önvizsgálat is: egy gyakorló vezető – ráadásul egy egyházi intézmény vezetőjének – sajátos látásmódját és az általa fontosnak tartott problémák csomópontjait vizsgálja. A szerző igyekszik átfogó képet adni a hazai és nemzetközi szakirodalom alapján a különféle vezetéselméletekről, bemutatva a különböző tipológiákat, a vezetés és a hatáskörök, a vezető és a felelősség összefüggéseit. Kuminetz Géza számtalan teória részterületei mellett négy világi és kilenc vallási megalapozottságú elméletet külön is ismertet, és törekszik arra, hogy a vezetés legfontosabb problémacsoportjait elemezve önálló elméletet hozzon létre. Mindezt azonban nem a kurrens vezetés tudományi elvek és nézetek ellenében, hanem annak kiegészítéseként, azaz: teljessé tételeként igyekszik megfogalmazni. Rendszerének alapja a hit fényében megvilágított ráció és a méltányossággal párosuló felelősségetika. Az olyan mondatok olvasásakor, mint például: „A jó vezető ugyanis egyszerűen szereti övét, azaz önfeledten törődik övével” (248. old.), óhatatlanul eszébe jut az olvasónak a jó pásztor példázata.

A munka legfontosabb következtetése az, hogy habár a vallási vezetői elméletek ismerik és integrálják rendszereikbe a világi pozitív vezetés tudomány elméleti eredményeit, ez fordítva eddig nem volt jellemző. Napjainkra azonban a jó vezető legfőbb ismérveivé azok a sajátosságok léptek, amelyek nem feltétlenül a mérhető hatékonyságot célozzák: a flow élményének megadása, a munka alkotási és önmegvalósítási folyamatként való exponálása, az önbecsülés és a közösségi érzés biztosítása, a nagyobb jó érdekében végzett munka távlati céljainak folyamatos fenntartása és sok más egyéb már nem a pénzügyi-könyveléstechnikai sikerességre irányul, hanem ennek elérésén túl a munkatársak spirituális jólétére és összetartozástudatának erősödésére. Ehhez pedig a vezetőnek mindenkor szüksége van arra a szilárd spirituális alapra, amely leginkább a vallási rendszerekre építve tud inspirálni és hatni. „Az emberi sors az értékek, különösen az etika világával eljegyzett. Az erkölcsi tudat és erkölcsi érték adja az embernek, mint embernek az értékét.” (316. old.). A vezetés: utazás. Aki a vezetői feladata során lelki egyensúlyát elveszíti, az önmaga áldozatává vált. Aki azonban meg tudja őrizni önmagával szembeni elfogulatlanságát, humorát, derűjét, annak nem torzul el a jelleme. Ehhez hitre és nagyfokú alázatra van szükség – és embertársaink iránti elkötelezettségre. Az embertársra irányuló szabad jellem típusának ismertetése során a szerző a törvényt a lelkek üdve érdekében rugalmasan alkalmazó ember példajaként emlegeti Myriel püspököt, a „Nyomorultak” Jean Valjean-t megsegítő önzetlen emberét. S ugyan nincs kimondva, nincs nyomatékosítva, de érezhetően ez az attitűd az, ami az amúgy kánonjogászként a formaságokra hivatásából következően érzékeny Kuminetz Géza számára a legkedvesebb. Azaz a jó vezető szükségszerűen áldozatkész. A vallási vezetéselmélet a feladatot szolgálatnak határozza meg, a vezetői feladatot másokért (és nem önmagunkért) vállalt áldozatnak tekinti. Egyedül ez az elmélet ad választ a kudarcok és a balsikerű döntések következményeivel való szembenézésre, egyedül ebben van értelme a vezeklésnek és az áldozathozatalnak.

A vezetés: lelki fejlődés. Akiben nincs meg a feladathoz való alázat, az soha nem fog tudni felnőni a kihíváshoz. Aki a saját érdekeit követi, elveszíti azt. Aki vezetni akar, az alázatosan elsőként megy a csatába és utolsóként járul az asztalhoz. Aki csak dominanciával, hatalmi fölényével, erejével és helyzeti előnyeivel felvértezve osztja a feladatokat és tartja fenn – ha mégoly mesterként is – önmaga presztízsét. A vallásos vezető azonban többre becsüli a személyes példát, s mindenekeelőtt holisztikusan gondolkodik, hiszen Isten országáért munkálkodik. Ebben a koordinátarendszerben pedig nem az a „jó vezető”, aki pragmatikus és így ideig-óráig sikeres, hanem az, aki szolgálja akar lenni a legkisebbeknek.